

MH-BOARD-CLASS-10-MARATHI-N-801-2023 Question Paper with Solutions

Time Allowed :3 Hours

Maximum Marks :100

Total Questions :6

सामान्य निर्देश

सूचना :

- (१) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (२) प्रश्नांच्या उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
- (३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे लिहिताना संपूर्ण विधानासह लिहिणे आवश्यक आहे.
- (४) सर्व प्रश्नांची उत्तरे नवीन पानावर लिहावीत.

1. आवश्यक आधार सूचनासार गुणी करा :

आह्लादित पूर्ण करा

न्यू एक जोडा कंपनीने हेल्थ व्यवसायासाठी तयार केलेला यंत्रमानव

Solution :

Step 1 : Passage Analysis.

या प्रश्नामध्ये एक विशिष्ट यंत्रमानव तयार करणे आणि त्याच्या वापराची आवश्यकता आहे. यंत्रमानव तयार करणारी कंपनी त्याचा वापर हेल्थ व्यवसायासाठी करणार आहे, ज्यामध्ये मानवी कामकाज कमी करण्याची आवश्यकता असते.

Step 2 : Conclusion.

संबंधित कंपनी एक नवीन यंत्रमानव तयार करणार आहे, जो हेल्थ व्यवसायासाठी उपयोगी असेल. हे यंत्रमानव मानवी कामकाजाचे विकल्प प्रदान करणार आहे.

Quick Tip

यंत्रमानवाच्या वापरासाठी योग्य संदर्भ आणि कार्य प्रणाली पहा. हेल्थ क्षेत्रासाठी यंत्र-मानवाचा वापर करणे अत्यंत फायदेशीर ठरू शकते.

2. उत्तर लिहा :

(i) रोवे बोट्यांच्या स्वसहाय्यकांनास कळताच हसला.

Solution :

Step 1 : Understanding the passage.

या गद्यांशात एका व्यक्तीच्या जीवनातील संघर्ष आणि त्याचे भावनिक दृष्टिकोन यावर चर्चा केली आहे. लेखकाने आपल्या जीवनाच्या अंतिम काळातील परिस्थितीचा विचार केला आहे.

Step 2 : Analysis of the given passage.

यामध्ये व्यक्तीने आपल्या भविष्यासाठी आशा दाखवली आहे, पण तो नंतर निराश होतो. लेखकाच्या शब्दात त्याच्या भावनांचा स्पष्टपणे उल्लेख केला आहे. याचा अर्थ त्याच्या दुःखाला व्यक्त करण्याचा प्रयत्न आहे.

Conclusion.

संबंधित गद्यांशातील विचार व भावनांचा समजून घेतल्यावर, लेखकाने निराशाजनक आणि भयावह परिस्थितीला व्यक्त केले आहे.

(ii) रोवे बोट्यांचे एका महत्त्वपूर्ण कार्यात काय उपयोग झाले ?

Solution :

Step 1 : Understanding the passage.

दुसऱ्या गद्यांशात एक व्यक्ती त्याच्या कष्टातून एक विशिष्ट काम पार करतो. त्याच्या कार्यक्षेत्रातील कष्ट

आणि त्याच्या इच्छाशक्तीला त्याने परिभाषित केले आहे.

Step 2 : Analysis of the passage.

व्यक्तीने आपली कष्टे आणि त्या कष्टांचे महत्त्व प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्षपणे समजावले आहेत. त्याच्या भावना आणि विचार एक असंभाविक दृष्टिकोन देतात.

Conclusion.

या गद्यांशात व्यक्तीच्या कष्टांविषयी अधिक विचार दिले आहेत, आणि त्याच्या कष्टातून त्याला मिळवलेली महत्त्वपूर्ण अनुभवांची माहिती दिली आहे.

Quick Tip

गद्यांशाचे विश्लेषण करताना, त्यातील भावनांचा आणि विचारांचा मूळ मुद्दा नेहमी तपासावा. लेखकाच्या विचारांची स्पष्टता आणि संवेदनशीलता यावरूनच योग्य उत्तर मिळवता येते.

3. स्वतः :

रोवे व मानवींच्या वाण्यांतील ठरक फरक तुमच्या शब्दांत लिहा.

Solution :

Step 1 : Understanding the concept.

रोवे आणि मानवी वाण्यांमध्ये एक महत्त्वपूर्ण फरक आहे. रोवे हे एक यांत्रिक साधन आहे, जे मानवाच्या कष्टाच्या जागी काम करू शकते. परंतु मानवी वाणी केवळ संवाद किंवा संदेशांची देवाणघेवाण करण्यासाठी असते.

Step 2 : Key Differences.

- रोवे : यांत्रिक साधन, मानवांच्या कार्यक्षेत्रात सहाय्य करणारा. याचा वापर विविध कामांसाठी केला जातो, जसे की उत्पादन, सेवा, इत्यादी.

- मानवी वाणी : मनुष्याने व्यक्त केलेली भाषिक माहिती, जी संवाद साधण्यासाठी वापरली जाते. यामध्ये

भावनाही व्यक्त केली जाते.

Conclusion.

रोवे आणि मानवी वाण्यांमध्ये मुख्य फरक म्हणजे यांत्रिक कामकाजी साधन आणि संवादात्मक माहितीचा उपयोग.

Quick Tip

यांत्रिक साधनांतील आणि मानवी संवादांतील फरक जाणून घेणे, तुमच्या उत्तरांमध्ये स्पष्टता आणते.

4. कृषी कला :

‘कृषि गिरीश्रम प्रशिक्षण केंद्रित अशा खडतर अनुभव लिहा.

Solution :

Step 1 : Understanding the topic.

‘कृषि गिरीश्रम प्रशिक्षण’ संदर्भात, कृषी कामांच्या आणि त्याच्या तंत्रज्ञानाच्या अत्यंत कठीण बाबींबद्दल विचार केला जातो. प्रशिक्षण केंद्राने शेतकऱ्यांना यासाठी आवश्यक असलेले ज्ञान व कौशल्य प्रदान करणे आवश्यक आहे.

Step 2 : Key Components.

‘कृषि गिरीश्रम प्रशिक्षण’ म्हणजे शेतकऱ्यांना भांडवलासाठी, तंत्रज्ञानासाठी, आणि कामाच्या पद्धतीच्या सुधारणा शिकवण्याचा कार्यक्रम. यामध्ये प्रायोगिक ज्ञान दिले जाते आणि शेतकऱ्यांना त्या क्षेत्रातील अवघड गोष्टी शिकवले जातात.

Conclusion.

यामध्ये शेतकऱ्यांना मुख्यतः कष्टप्रद पण आवश्यक असलेले तंत्र शिकवले जातात, ज्यामुळे त्यांना आपली कृषी कार्यक्षमता आणि उत्पादन क्षमता वाढवता येते.

Quick Tip

कृषी गिरीश्रम प्रशिक्षणाचे मुख्य उद्दिष्ट म्हणजे शेतकऱ्यांना तांत्रिक ज्ञान आणि प्रायोगिक कौशल्य प्रदान करणे, ज्यामुळे त्यांची कार्यक्षमता सुधारेल.

5. एक शब्दात उत्तर लिहा :

(i) 'एकट्या सर करणारी पहिली महिला.'

Solution :

Step 1 : Understanding the passage.

या गद्यांशात, एका महिला व्यक्तीने एकट्याने मोठ्या संघर्षावर मात केली आहे. त्यासाठी तिने कष्ट आणि समर्पण दिले आहे.

Step 2 : Analyzing the context.

गद्यांशात ती एकल महिला असून तिने तिच्या कष्टांच्या आणि धैर्याच्या आधारावर अनेक समस्या आणि आव्हाने पार केली आहेत.

Conclusion.

तिने कष्ट आणि साहस दाखवले आहेत, आणि त्या बाबतीत तिचा संघर्ष खूप प्रेरणादायक आहे.

(ii) 'एकट्या सर करणारी पहिली महिला.'

Solution :

Step 1 : Understanding the context of the task.

ह्या गद्यांशात एक महिला एकट्या तिच्या कष्टांनी, विचारांनी, आणि समर्पणाने मोठ्या कार्यात यशस्वी होण्याची गोष्ट दिली आहे. या घटनांमध्ये संघर्ष व कष्टांवर आधारित यशाचा उल्लेख आहे.

Step 2 : Key understanding from the passage.

महिला स्वतःच्या कार्यात अत्यंत कठीण संघर्षाचा सामना करते, आणि त्यातून तिने शौर्य दाखवले आहे. त्याचा आदर्श इतरांना मार्गदर्शन देतो.

Conclusion.

एकट्या सर करणारी महिला म्हणजे तिने तिच्या मार्गदर्शनाने आणि कष्टांनी एक मोठं कार्य केलं आहे. तिच्या संघर्षाचा प्रेरणादायक परिणाम आहे.

Quick Tip

कष्ट आणि संघर्षाच्या कथांना सदैव प्रेरणादायक समजावे, कारण त्या प्रत्येक व्यक्तीला आपली क्षमता ओळखून पुढे जाण्याची प्रेरणा देतात.

6. 'स्वप्नामध्ये एक निश्चित अशांतता असते, याबाबत तुमचे विचार स्पष्ट करा.'

Solution :**Step 1 : Understanding the concept.**

स्वप्नामध्ये निश्चित अशांतता असणे, ही एक सामान्य मानसिक अवस्था आहे. स्वप्न किंवा दृश्य अशा प्रकारचे असू शकतात जे आपल्या मनाच्या गडबडलेल्या विचारांचे प्रतीक असतात. स्वप्नामध्ये असलेली अशांतता आपल्या जीवनातील अस्वस्थता, तणाव, किंवा अनसुलझे विचार दर्शवते.

Step 2 : Analyzing the reasons for unrest.

स्वप्नामध्ये अशांततेचा अर्थ केवळ बाह्य परिस्थितींवर आधारित नसतो, तर तो व्यक्तीच्या मनाच्या आतल्या घुसमटींचा, भीतीचा किंवा असमाधानाचा परिणाम असतो. अनेक वेळा, मानसिक आरोग्याचे समज आणि त्याच्या प्रभावामुळे अशांततेची अनुभूती होऊ शकते.

Conclusion.

स्वप्नामध्ये अशांततेचा अस्तित्व दर्शविणारे विचार हे आपल्या आतल्या संघर्षांचे प्रतिबिंब असू शकतात, जे आपल्या भावनिक आणि मानसिक स्थितीच्या दृष्टीने महत्त्वपूर्ण असतात.

Quick Tip

स्वप्नांमध्ये अशांततेचे संदर्भ घेणे, व्यक्तीच्या मानसिक आरोग्यावरील प्रभावाचे संकेत देऊ शकते.

7. आवश्यक आधार सूचनासार गुणी करा.

(i) आकृतिचं पूर्ण करा :

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

या आकृतीमध्ये 'कर्मविमर्शीच्या आवश्यकतानुसार' कन्सेप्ट दर्शविणे आवश्यक आहे. या संदर्भात, कार्यप्रणालीच्या अंतर्गत संबंधित बाबी दाखविल्या जातात.

Step 2 : Completing the diagram.

'कर्मविमर्शी' व 'आवश्यकतांची' आकृती पूर्ण करण्यासाठी संबंधित कामांच्या अंगाने विविध उपयुक्त घटक विचारात घेतले जातात.

Step 3 : Conclusion.

आकृती पूर्ण करताना, कामांच्या क्षेत्राशी संबंधित आवश्यक आवश्यकतांची स्पष्ट व्याख्या दिली जाते.

Quick Tip

आकृत्यांच्या पूर्णतेत योग्य कार्यांचे घटक समाविष्ट करा, जे त्या संबंधित कार्यांच्या दृष्टिकोनातून महत्त्वपूर्ण ठरतात.

8. चौकटी पूर्ण करा :

(i) कर्मवीरांचा मार्ग गतीशी दिला.

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

या गद्यांशात कर्मवीरांबद्दल सांगितले आहे की ते त्यांच्या कार्याची योग्य दिशा आणि गती देऊन, समाजातील ताणतणावाचा सामना करतात. त्यांच्या कष्टाने समाजात सुधारणा घडवली आहे.

Step 2 : Explanation.

कर्मवीर हे समाजासाठी महत्त्वपूर्ण कार्य करत असतात. ते समाजातील असमानता आणि अन्याय यावर लढत असतात, आणि त्याच वेळी त्यांनी चालवलेल्या कार्यप्रणालीच्या गतीवर परिणाम होतो.

Conclusion.

कर्मवीरांचा मार्ग समाजात एक नवीन दिशा देतो, ज्यामुळे अनेकांचे जीवन सुधारते आणि ते एक अद्वितीय मार्गदर्शक बनतात.

(ii) कर्मवीरांनी शिक्षण क्षेत्रात दिलेला मंत्र.

Solution :

Step 1 : Understanding the teaching in the passage.

गद्यांशात कर्मवीरांचे शिक्षण क्षेत्रातील योगदान दिलेले आहे. त्यांचे कार्य शिक्षणाच्या महत्त्वाबद्दल आहे. त्यांचा मंत्र शेतकऱ्यांना आणि इतरांना शिक्षणाचे महत्त्व सांगतो.

Step 2 : Key message from the passage.

शिक्षणामुळे समाजातील प्रत्येक व्यक्तीला उन्नती मिळू शकते. कर्मवीरांचे विचार प्रत्येक व्यक्तीला समृद्ध आणि आत्मनिर्भर बनवतात.

Conclusion.

कर्मवीरांनी दिलेला मंत्र म्हणजे 'शिक्षण म्हणजे जीवनाचा बदल', जो प्रत्येकासाठी महत्त्वपूर्ण आहे.

Quick Tip

शिक्षण हे सामाजिक विकासाचे महत्त्वपूर्ण साधन आहे, जे व्यक्तीच्या जीवनात क्रांतिकारी बदल घडवू शकते.

9. कवितेच्या आधारावर सूचनुसार पूर्ण करा.

(i) सकारात्मक रचन.

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

कविता सकारात्मक दृष्टिकोनावर आधारित असते, जिथे प्रेम, आशा, आणि आदर्शांवर लक्ष दिले जाते. कविता जीवनातील सुंदरतेचे, सद्गुणांचे आणि दृष्टिकोनाच्या योग्यतेचे वर्णन करते.

Step 2 : Analysis.

सकारात्मक कविता जीवनातील सुंदरतेच्या विचारांचा आदान-प्रदान करते आणि श्रोत्यांना उत्तम जीवन जगण्याची प्रेरणा देते.

Conclusion.

कविता सकारात्मक दृष्टिकोनातून वाचकाला जीवनावर आशावादी दृष्टिकोन मिळवून देण्याचा प्रयत्न करते.

(ii) उत्साही ठा.

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

कवितेतील उत्साह व्यक्त करणे हे एक महत्त्वपूर्ण घटक आहे. कविता उत्साही होण्याची प्रेरणा देते

आणि त्यातील शब्द उर्जा आणि प्रेरणा देतात.

Step 2 : Analysis.

कविता आत्मविश्वास, कार्यप्रेरणा, आणि जीवनासाठी प्रेरणा देण्याचा उद्दिष्ट ठेवते. कवितेचे उत्साही रचनाच वाचकाच्या मानसिकतेवर प्रभाव टाकते.

Conclusion.

कवितेचा उद्देश उत्साही ठेवण्याचा आहे, ज्यामुळे वाचकाला सकारात्मक ऊर्जेचा अनुभव मिळतो.

(iii) दृष्टिकोनात्मक ज्ञा.

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

कविता दृष्टिकोनात्मक विचारांचा प्रयोग करते, ज्यामुळे वाचक त्यात छुप्या संदेशांचा अर्थ शोधू शकतात. कवितेतील दृष्टिकोन समाजातील आणि व्यक्तीच्या अंतर्गत विचारांचे चित्रण करते.

Step 2 : Analysis.

कवितेतील दृष्टिकोनात्मक ज्ञा म्हणजे जीवनाच्या विविध दृष्टिकोनांचे प्रतिबिंब असते. कविता समाज, नैतिकता, आणि विचार यावर आधारित असते.

Conclusion.

कविता वाचकाला त्याच्या अंतर्निहित विचारांचा शोध घेतल्याचे आणि त्याचा एक वेगळा दृष्टिकोन मिळवण्याचे संकेत देते.

(iv) संदेशयुक्त जपा.

Solution :

Step 1 : Understanding the context.

कविता संदेश प्रकट करण्याचा एक प्रभावी मार्ग आहे. यामध्ये लेखक, जीवनाच्या किंवा समाजाच्या

महत्त्वाच्या मुद्द्यांना संबोधित करतो. संदेश योग्य शब्दांत स्पष्ट केला जातो.

Step 2 : Analysis.

कविता प्रकट करत असलेला संदेश एक सामाजिक किंवा व्यक्तिगत संदेश असू शकतो. याचा उद्देश वाचकाला विचार करण्याची प्रेरणा देणे असतो.

Conclusion.

कविता संदेशप्रकटीकरणाचा एक महत्त्वपूर्ण मार्ग असतो, ज्यामुळे समाजातील आणि जीवनातील मुद्द्यांवर विचार निर्माण होतो.

Quick Tip

कविता वाचताना, त्यामधील गहन संदेश आणि विचारांची महत्त्वपूर्णता समजून घेणे आवश्यक आहे.

10. कवितेतिल संकल्पना आणि त्यांचे अर्थ मांडवा.

कवितेतिल संकल्पना	संकल्पनेचा अर्थ
(i) मृत माणसाचे कशाला	(i) मानसिक साध्य वापरून विचारांची प्रवृत्ती.
(ii) उदास औंधळा	(ii) सारे लोक फसले नसतात.
(iii) धावती मान्यता तळली	(iii) भ्रम ठोकता समजूत गाळते नवीन.

Solution :

Step 1 : Understanding the poetical concepts.

Each poetical phrase carries a metaphorical representation of a concept or human condition, which needs to be interpreted accurately.

Step 2 : Matching the concepts with meanings.

- (i) कशाला refers to the futile thoughts of life after death, which symbolizes the futility of material pursuits and the importance of mental peace. - (ii) औंधळा symbolizes the confusion and struggle of people who may fail to recognize the truth, but it is not true for everyone. - (iii) धावती मान्यता तळली means beliefs are driven by confusion and falsehoods, leading to new perceptions and ideas.

Step 3: Conclusion.

Thus, each phrase metaphorically expresses a concept of life, thoughts, and beliefs, each linked to a specific part of human experience.

Quick Tip

Metaphors in poetry often represent complex human emotions and beliefs that need deep interpretation to connect to real-life situations.

11. खालिल पद्यपंक्तिचा अर्थ तुमच्या शब्दांत लिहा :

Solution :

Step 1 : संदर्भ समजून घ्या.

या पंक्तीतील भावनिक गडबड आणि दुःख व्यक्त केली जात आहेत. कवी हे एक असं परस्थिती दाखवत आहे जिथे व्यक्तीला छोटं आणि अपमानित वाटतं. या पंक्तीमध्ये आत्मसन्मान कमी होण्याचं आणि मानहानि होण्याचं अनुभव व्यक्त केला आहे.

Step 2 : अर्थ स्पष्ट करा.

या पंक्तीमध्ये व्यक्तीला त्याच्या अस्तित्वाच्या बाबतीत अस्वस्थता आहे. "खाली अस्तित्व पाणी" म्हणजे त्याचा आत्मसन्मान आणि अस्तित्व हळूहळू कमी होतो आहे. "धीर सोड नको, सारी" ही पंक्ति जीवनातील संघर्षावर लक्ष केंद्रित करते आणि ते दर्शवते की, त्याला शारीरिक आणि मानसिक चढ-उतार झेलावे लागतात.

Step 3 : निष्कर्ष.

या पंक्तीचा मुख्य अर्थ म्हणजे दीनतेचा आणि अपमानाचा अनुभव. कवी व्यक्तीच्या दुःखद स्थितीची आणि त्याच्या असमर्थतेची दृष्टी मांडत आहेत.

Quick Tip

कवितेतील भावना आणि प्रतिमांची गहन विश्लेषण करा, कारण कविता त्याच्या अंतर्निहित अर्थामध्ये खोल आणि सखोल असते.

12. 'इथा लागलेल्या तिखे, खोले आणखी दुसरे', या ओवीतील विचार स्पष्ट करा.

Solution :

Step 1 : संदर्भ समजून घ्या.

या ओवीत कवीने तिख्या आणि खोलीला संबोधित केले आहे. "इथा लागलेल्या तिखे" म्हणजे मनाच्या किंवा विचारांच्या एका कठोर स्थितीचे वर्णन आहे. याचा अर्थ असा आहे की कवीचे विचार कठोर आणि तीव्र आहेत, त्यामध्ये उच्चारलेली भूमिका स्पष्ट आहे. "खोले आणखी दुसरे" या वाक्याचा अर्थ दोन वेगवेगळ्या, परंतु एकमेकांच्या विरोधी स्थितींमध्ये असलेल्या गोष्टींचा उल्लेख केला जातो. यात एक अर्थ आहे की जगातील ध्वन्यांमध्ये विरोधाभास असतो.

Step 2 : विचार स्पष्ट करा.

"इथा लागलेल्या तिखे" वाक्याने, कवीचे विचार तीव्र, कठोर आणि कडवट आहेत हे स्पष्ट केले जाते. दुसरीकडे "खोले आणखी दुसरे" हे कवीचे विचार प्रगल्भ आहेत आणि ते वेगवेगळ्या दृष्टीकोनातून आलेले आहेत. या ओवीतून कवीच्या मानसिक स्थितीचा, विचारांच्या द्वंद्याचा आणि दृष्टीकोनांच्या विरोधाभासाचा स्पष्ट उल्लेख केला जातो.

Step 3 : निष्कर्ष.

या ओवीत, कवी विचारांच्या कठोरतेची आणि प्रगल्भतेची स्थिती व्यक्त करत आहेत. त्यांच्या मनाची स्थिती चांगली नाही, आणि ते आपले विचार एका वेगवेगळ्या दृष्टीकोनातून मांडत आहेत.

Quick Tip

कविता वाचन करतांना, कवीच्या विचारांच्या विरोधाभास आणि त्याच्या भावना यांच्यावर लक्ष केंद्रित करा. यामुळे कविता अधिक स्पष्ट होईल.

---

13. खालिल मुद्रितांच्या आधारावर खालीलपकी कोणत्याही एक कवीतासंबंधी खालील कृती सोडवा :

Solution :

(i) प्रसिद्ध कवीचे नाव आणि कवी/कवितीची भूमिका.

'भारतेश्वर' कवीची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे. त्यांच्या काव्यप्रवृत्तीत राष्ट्रीयता, संस्कृती आणि समाजाचे अत्यंत गंभीर चित्रण आहे. 'भारतेश्वर' कवीच्या कविता समर्पण आणि समाजाच्या भलायासाठी विचारलेली आहेत. त्यांच्याद्वारे काव्यविश्वात जातिवाद, समानता आणि देशभक्तीच्या मूल्यांचा जागरूक केलेला आहे.

(ii) प्रसिद्ध कवीचा विषय.

'भारतेश्वर' कवीचा मुख्य विषय देशभक्ती, समाजसुधारणा आणि नागरिकांचे हक्क आहेत. त्यांची कविता समाजाच्या भलायासाठी विचार करते आणि कवीतेद्वारे देशाच्या सामाजिक आणि सांस्कृतिक समस्यांचा प्रतिवाद करते.

(iii) प्रसिद्ध कवीता आणि तिचा उद्देश.

'आध्यात्मिक कारणे' असं विशेषतः सांगितलं जातं, कारण कवीने समाजातील दीनदुबळ्यांना जागृत करण्यासाठी आणि देशाच्या कल्याणासाठी कविता लिहिली आहे. कवीतेमध्ये तो सामाजिक समस्यांवर प्रकाश टाकतो, तसेच एक चांगले आणि सशक्त समाज निर्माण करण्यासाठी प्रोत्साहित करतो.

Quick Tip

कवीच्या काव्यविषयाचे विश्लेषण करतांना त्याच्या सामाजिक, सांस्कृतिक आणि राष्ट्रीय योगदानावर लक्ष ठेवा.

---

14. खालिल पंक्तिचे समग्रण करा :

Solution :

Step 1 : संदर्भ समजून घ्या.

या पंक्तीमध्ये जीवनाच्या विविध अंगांवर प्रकाश टाकला आहे. "धामानं मोठी फूलले" या वाक्यात, श्रमाची महत्त्वता आणि त्याच्या परिणामी मिळालेल्या फुलांचे, म्हणजेच फळांचे, वर्णन केले आहे. "श्रमदेव घरी अवतले" हे व्यक्त करतं की, जेव्हा श्रम केला जातो तेव्हा त्याचे मूल्य घराघरात पोहोचते आणि यश मिळविण्यासाठी ते आवश्यक आहे. "घर प्रसन्नतेने नटले" याचा अर्थ, श्रम आणि त्याच्या कामाचे फलस्वरूप घरात आनंद आणि सुख येतं. "हा योग जीवनाला आला साक्षी" हे वाक्य जीवनाच्या योग्य मार्गदर्शनाचे प्रतीक आहे. या पंक्तीमध्ये श्रमाचे महत्त्व आणि त्याच्या फळाचे आदर्श रूप दिले गेले आहे.

Step 2 : अर्थ स्पष्ट करा.

या पंक्तीचा मुख्य अर्थ आहे की, श्रम आणि त्याचे योग्य परिणाम म्हणजे सुख आणि समृद्धी. श्रमाच्या माध्यमातून जीवनात आदर्श कार्य आणि सुख प्राप्त होतो. प्रत्येक व्यक्तीला योग्य मार्गावर श्रम करून यश मिळवण्याची प्रेरणा मिळावी यासाठी या पंक्तीचा संदेश आहे.

Step 3 : निष्कर्ष.

या पंक्तीमध्ये श्रमाची महत्त्वता आणि त्याचे जीवनातील योग्य परिणाम सांगितले आहेत. कवीने श्रमाला महत्त्व देऊन त्याला जीवनाच्या वास्तविकतेशी जोडले आहे.

Quick Tip

कवितेतील श्रमाच्या महत्त्वाची आणि त्याच्याशी संबंधित जीवनाच्या परिणामांची गहन विचार करा.

15. (1) व्युत्पत्तिसोरोवाचे कार्य लिहा.

Solution :

Step 1 : व्युत्पत्ति काय आहे ?

व्युत्पत्ति म्हणजे एका शब्दाच्या उत्पत्तीचा अभ्यास. यामध्ये, शब्दाच्या आदिसंस्काराचा आणि त्याच्या

वापराचे गहन विश्लेषण केले जाते. व्युत्पत्तीसोरोवाचे कार्य म्हणजे शब्दाची उत्पत्ती शोधून त्याच्याशी संबंधित असलेल्या अर्थाचा शोध घेणे. यासाठी शब्दाच्या मूळ धातूचा आणि त्याच्या वापराचा इतिहास समजून घेतला जातो.

Step 2 : निष्कर्ष.

व्युत्पत्तीसोरोवाचे कार्य म्हणजे शब्दाच्या मुळांकडे परत जाऊन त्याच्या अर्थाचा शोध घेणे. शब्दाची उत्पत्ती आणि त्या शब्दाच्या ऐतिहासिक संदर्भाची कल्पना मिळवणे हे महत्त्वाचे कार्य आहे.

Quick Tip

व्युत्पत्तीसोरोवाचा अभ्यास करतांना, शब्दाच्या मूळ धातू आणि त्याचा वापर कसा बदलला यावर लक्ष द्या.

15. (2) 'वासरसाहित्य-गिनिस्ता किरी' या पंक्ती अधोरे 'मधुने कृष्ण संवेगातील मानाचे उस्म लक्षण आहे' या विचारांबत तुमचे मत स्पष्ट करा.

Solution :

Step 1 : पंक्तींचा अर्थ.

'वासरसाहित्य-गिनिस्ता किरी' या पंक्तीतून गोडी आणि रसयुक्त साहित्याची कल्पना मांडली आहे. 'मधुने कृष्ण संवेगातील मानाचे उस्म लक्षण आहे' ह्या वाक्याने शुद्ध भावनांचा आणि आनंदाचा अनुभव दिला जातो. ह्याचा अर्थ असा की, साहित्याने अत्यंत गोड आणि सजीव संवेदनांचे चित्रण केले आहे.

Step 2 : विचार स्पष्ट करा.

या पंक्तीमध्ये, लेखक त्याच्या भावनांच्या गोडाईवर आणि संवेदनशीलतेवर प्रकट करत आहे. साहित्याचा त्याच्या प्रभावाच्या संदर्भात, कवीने गोडता आणि प्रेमाच्या छायेत व्यक्त केलेले असते. ह्यामुळे व्यक्त होणारे मानवी अनुभव निश्चितपणे अधिक गोड आणि सुंदर असतात.

Step 3 : निष्कर्ष.

या पंक्तीमध्ये गोड आणि प्रेमपूर्ण भावना व्यक्त होत आहेत, जे साहित्याच्या भावनात्मक लक्षणांद्वारे

स्पष्ट होते.

Quick Tip

साहित्याच्या गोडतेला वाचताना, त्यातील प्रगल्भ भावनांचा आणि छायांचा अभ्यास करा.

15. (3) 'प्रेम आणि आत्मानुभूती' या गोष्टींचे भङ्गमतेने पूने जरा स्पष्ट करा.

Solution :

Step 1 : प्रेम आणि आत्मानुभूती.

'प्रेम आणि आत्मानुभूती' ह्या दोन गोष्टी एकमेकांशी संबंधित आहेत. प्रेम हि एक गहन भावना आहे जी एका व्यक्तीच्या आंतरिक संवेदनांना बाह्य रूपात प्रकट करते. आत्मानुभूती म्हणजे आत्माचं जाणिवेतील अनुभव, जो व्यक्तीला त्याच्या आतल्या जगाशी जोडतो. ह्या दोन गोष्टी एकत्र होऊन जीवनाला गोडता आणि ताजेपण देतात.

Step 2 : विचार स्पष्ट करा.

प्रेम आणि आत्मानुभूती ह्या दोन गोष्टींचा परस्पर संबंधितता आहे. प्रेमाच्या अनुभवाने आत्मानुभूतीला प्रगल्भ आणि गोड बनवते. प्रेमाने व्यक्ती आपल्या अस्तित्वाची आणि ओळखीची जोपासना करतो. आणि आत्मानुभूती ह्या गोष्टीला अधिक गहन करतं.

Step 3 : निष्कर्ष.

प्रेम आणि आत्मानुभूती ह्या दोन गोष्टी अत्यंत गहन आणि संबंधित आहेत. एकमेकांना बळकट करणाऱ्या ह्या भावनांची एकत्रितता व्यक्तीला एक उत्कृष्ट जीवन अनुभव देऊ शकते.

Quick Tip

प्रेम आणि आत्मानुभूतीच्या गहनतेला समजून, त्या दोन्ही गोष्टींचा सकारात्मक परिणाम जीवनावर कसा होतो यावर विचार करा.

---

16. (1) समास :

Solution :

Step 1 : समासाची परिभाषा.

समास म्हणजे दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त शब्दांच्या मिलनाने तयार होणारा एक नवीन शब्द. समासाचे मुख्य उद्दिष्ट म्हणजे शब्दांचे संक्षिप्तीकरण, ज्यामुळे त्याचा अर्थ अधिक स्पष्टपणे आणि छोट्या रूपात दिला जातो. समास अनेक प्रकारचा असतो, जसे की, द्वंद्व समास, तत्पुरुष समास, कर्मधारय समास इत्यादी.

Step 2 : प्रश्नातील शब्दांचा समास.

आपल्या दिलेल्या शब्दांचे समास तपासूयात.

(i) भाजीपाला :

या शब्दाचा समास होईल **द्रविण समास**, कारण 'भाजी' आणि 'पाला' ह्यांचे अर्थ स्वतंत्रपणे वेगळे असले तरी एकत्रितपणे 'भाजीपाला' हा एक संकलित शब्द तयार करतो.

(ii) कमबख्तपन :

या शब्दाचा समास होईल **समाहार द्वंद्व समास**, कारण 'कम' आणि 'बख्त' या दोन शब्दांचा मिलन करून एक नवीन शब्द तयार होतो.

Step 3 : निष्कर्ष.

समास म्हणजे दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त शब्दांचा मिलन करून एक नवीन, संक्षिप्त आणि अर्थपूर्ण शब्द तयार करणे. आपल्या उदाहरणात, 'भाजीपाला' आणि 'कमबख्तपन' ह्या समासांचे दोन वेगवेगळे प्रकार दर्शवले आहेत.

Quick Tip

समासाचे मुख्य लक्ष म्हणजे शब्दांच्या मिलनातून एक संक्षिप्त आणि अधिक अर्थपूर्ण रूप तयार करणे.

17. शब्दवृद्धि :

Solution :

Step 1 : शब्दवृद्धीची व्याख्या.

शब्दवृद्धी म्हणजे एखाद्या मूळ शब्दाचे वृद्धीकरण करून त्याचे अर्थ विस्तारणे. यामध्ये शब्दाच्या आरंभिक रूपाला उपसर्ग, प्रत्यय किंवा समास जोडले जातात. यामुळे शब्दाचा अर्थ अधिक स्पष्ट किंवा विस्तृत होतो.

Step 2 : प्रश्नातील शब्दांची शब्दवृद्धी.

आता दिलेल्या शब्दांची वृद्धीकरणे खालीलप्रमाणे :

प्रत्ययवतीत शब्द	उपसर्गवतीत शब्द	अभ्यस्त शब्द
भरदिवसा	लालटण	दुकानदार
खटपट	खरात	खरातदार

Step 3 : निष्कर्ष.

शब्दवृद्धीमध्ये मूळ शब्दांना विविध प्रत्यय, उपसर्ग जोडून त्यांचा अर्थ विस्तारित केला जातो. येथे दिलेले शब्द "भरदिवसा", "लालटण", "दुकानदार" इत्यादींच्या माध्यमातून शब्दाची वृद्धी दर्शविली आहे.

Quick Tip

शब्दवृद्धी करतांना, शब्दाच्या मूळ रूपाचा अर्थ समजून त्यावर प्रत्यय किंवा उपसर्ग लावणे महत्त्वाचे आहे.

18. वाक्यरचना:

Solution :

Step 1 : वाक्यरचनाचा महत्त्व.

वाक्यरचना म्हणजे शब्दांची योग्यरित्या व्यवस्था करणे, जेणेकरून ते अर्थपूर्ण वाक्य तयार होईल. वाक्य-

रचनाचे महत्त्व म्हणजे संवादाची स्पष्टता, वाचनाची सोई, आणि भावनांचा योग्य पोहोच. वाक्य रचताना दोन भागांचे संयोग करणे आवश्यक आहे : मुख्य वाक्य आणि उपवाक्य.

Step 2 : दिलेल्या वाक्यांचा वापर.

आता दिलेल्या वाक्यांचे अर्थ आणि त्यांचा वाक्यरचनात्मक उपयोग समजून घ्या.

(i) कान देऊन ऐकणे   (ii) शब्द दादवणे   (iii) आनंद गगनात न मावे   (iv) तापता लावणे

(i) कान देऊन ऐकणे :

"कान देऊन ऐकणे" या वाक्यात 'कान देणे' हा एक वाक्यरचनात्मक प्रयोग आहे, जो 'कान देणे' म्हणजे 'खूप लक्ष देऊन ऐकणे' असा अर्थ दर्शवतो.

(ii) शब्द दादवणे :

"शब्द दादवणे" या वाक्याचा अर्थ 'शब्दाचे महत्त्व जाणीवपूर्वक व्यक्त करणे' असा आहे. हे वाक्य शब्दांची योग्य उपयोगासाठी वापरले जातं.

(iii) आनंद गगनात न मावे :

"आनंद गगनात न मावे" ह्या वाक्याचा अर्थ, 'आनंद इतका प्रचंड असावा की तो गगनात साठवला जाऊ नये'. याचा अर्थ आनंदाची सीमा नसणे दर्शवते.

(iv) तापता लावणे :

"तापता लावणे" ह्या वाक्याचा अर्थ 'आकर्षक असणे, इतरांना आकर्षित करणे' असा दिला जातो. याचा वापर काही नवे शोध लावण्यासाठी केला जातो.

Step 3 : निष्कर्ष.

वाक्यरचना हे संवाद, विचार आणि भावना व्यक्त करण्यासाठी अत्यंत महत्त्वपूर्ण आहे. योग्य शब्दाचा वापर आणि त्यांचा योग्य रचनात्मक प्रयोग वाचनाची सोय आणि भावनांची स्पष्टता वाढवतो.

Quick Tip

वाक्य रचताना शब्दांचा योग्य आणि प्रभावी वापर करा, जेणेकरून संवाद स्पष्ट आणि अर्थपूर्ण होईल.

19.1 खालील शब्दांचे समानार्थी शब्द लिहा :

Solution :

(i) डोळा - आंख

(ii) दुख - पीडा

Step 1 : समानार्थी शब्दांची व्याख्या.

समानार्थी शब्द म्हणजे दोन किंवा दोनापेक्षा जास्त शब्द, जे एकाच अर्थाने वापरले जातात. या शब्दांच्या अर्थामध्ये तफावत नसते, फक्त शब्दांचे रूप वेगवेगळे असू शकतात.

Step 2 : निष्कर्ष.

'डोळा' आणि 'आंख' हे दोन समानार्थी शब्द आहेत, तसेच 'दुख' आणि 'पीडा' देखील एकाच अर्थाने वापरले जातात.

Quick Tip

समानार्थी शब्दांचा वापर वाचनात विविधता आणि स्पष्टता आणतो.

19.2. खालील शब्दांचे विरोधार्थी शब्द लिहा :

Solution :

(i) नातव × - परनातव

(ii) गोष × - विरोध

Step 1 : विरोधार्थी शब्दांची व्याख्या.

विरोधार्थी शब्द म्हणजे दोन शब्दांचे अर्थ परस्पर विरोधी असतात. या शब्दांचा वापर एकाच संदर्भात एकमेकांच्या विरोधात व्यक्त केला जातो.

Step 2 : निष्कर्ष.

'नातव' आणि 'परनातव' तसेच 'गोष' आणि 'विरोध' हे विरोधार्थी शब्द आहेत.

Quick Tip

विरोधार्थी शब्दांचा वापर संवादांमध्ये अर्थ आणि समज स्पष्ट करण्यासाठी केला जातो.

19.3. खालील शब्दांचे एकवचन आणि बहुवचन लिहा :

Solution :

- (i) शब्द - शब्द (एकवचन) / शब्दे (बहुवचन)
- (ii) पुस्तक - पुस्तक (एकवचन) / पुस्तके (बहुवचन)

Step 1 : एकवचन आणि बहुवचनाची व्याख्या.

एकवचन म्हणजे एका व्यक्ती, वस्तू किंवा गोष्टीचा उल्लेख, आणि बहुवचन म्हणजे अनेक व्यक्ती, वस्तू किंवा गोष्टींचा उल्लेख.

Step 2 : निष्कर्ष.

'शब्द' आणि 'पुस्तक' या शब्दांचे एकवचन आणि बहुवचन दिले आहेत, ज्यामध्ये एकवचन शब्दाचा वापर एकच गोष्ट दर्शवण्यासाठी केला जातो, आणि बहुवचनाचा वापर अनेक गोष्टी दर्शवण्यासाठी केला जातो.

Quick Tip

एकवचन आणि बहुवचनाच्या वापराने शब्दांचे आकार आणि संदर्भ अधिक स्पष्ट होतात.

19.4. खालील शब्दातील अक्षरांपासून दोन अर्थपूर्ण शब्द तयार करा :

Solution :

Step 1 : अक्षरांपासून दोन शब्द तयार करा.

आता दिलेल्या अक्षरांपासून दोन शब्द तयार करा जे दोन भिन्न अर्थ दर्शवतात.

(1) विचार	(2) समर्पण
(1) विषण्ण	(2) समाधान

Step 2 : निष्कर्ष.

वाचनात, शब्द तयार करतांना त्याचा अर्थ स्पष्ट आणि संवादाच्या उद्देशाने जोडला जातो. एकाच अक्षरांपासून दोन भिन्न अर्थ काढले जातात जे संवादाची गती वाढवतात.

Quick Tip

शब्द तयार करतांना, त्याच्या अशा विविध रूपांचा विचार करा जे त्याच्या संदर्भानुसार वेगळ्या अर्थानी वापरले जाऊ शकतात.

20. लेखनच्याचुसार लेखन :

Solution :

(i) गोवर्धिणांना मला खूप महत्त्वाचे ध्येय दिले.

- 'ध्येय' आणि 'उद्दिष्ट' हे दोन्ही समानार्थी शब्द आहेत. 'ध्येय' म्हणजे जीवनाच्या उद्दिष्टाशी संबंधित लक्ष्य, आणि 'उद्दिष्ट' हेदेखील जीवनाच्या ध्येयासंबंधी असते.

(ii) अलिकडे एक सुंदर पदरी मोनिका पाहिली.

- 'पदरी' आणि 'कपडे' हेदेखील समानार्थी शब्द आहेत. 'पदरी' म्हणजे जो शाल किंवा पोशाक धरणारा असतो, आणि 'कपडे' हेदेखील बाह्य वस्त्र दर्शवतात.

(iii) तोच अवश्य पाहू त्याच्या दिपलित बोटांचा ठोका.

- 'अवश्य' आणि 'नक्की' हे समानार्थी शब्द आहेत. 'अवश्य' म्हणजे एक प्रकट इच्छाशक्ती असलेला,

आणि 'नङ्गी' म्हणजे खात्रीने होणारे कार्य.

(iv) सर्वण नीट वाजले, की गडयांची फटीची होत्य.

- 'सर्वण' आणि 'संगीत' हेदेखील समानार्थी शब्द आहेत. 'सर्वण' म्हणजे आवाज किंवा गजर, आणि 'संगीत' हेदेखील एक सुरेल आवाज असतो.

Quick Tip

समानार्थी शब्दांचा वापर वाचनात विविधता आणतो, आणि शब्दांची समज स्पष्ट करते.

21. खालील वाक्यात योग्य विमशिकेची स्थान वाक्य पूर्ण लिहा :

Solution :

वाक्य 1 : मी पदं समाचं सांगितल कारण.

- येथे "कारण" म्हणजे एक कनेक्टर (conjunction) आहे जो कारण दर्शवतो. यामध्ये "मी पदं समाचं सांगितल कारण" म्हणजे "मी कारण सांगितले" किंवा "मी समाचं कारण सांगितले" हे स्पष्ट करण्याचा एक उद्दीष्ट आहे.

वाक्य 2 : मी तुम्हाला खूप जवळून पाहिलं.

- येथे "जवळून" हे शब्द एक प्रकारे सूचित करतं की, 'समीप' किंवा 'अधिक जवळून' पाहणे. ह्या वाक्यात हे सूचित करतं की 'मी तुम्हाला अधिक तपशिलांत पाहिलं.'

Quick Tip

वाक्य रचताना योग्य कनेक्टर्स वापरणे महत्त्वाचे आहे जेणेकरून वाक्य अधिक स्पष्ट आणि अर्थ-पूर्ण होईल.

22. पारिभाषिक शब्द :

Solution :

(i) Workshop - कार्यशाळा

- 'Workshop' हा शब्द इंग्रजी भाषेतील आहे आणि त्याचा मराठीतून 'कार्यशाळा' असा अनुवाद केला जातो. कार्यशाळा म्हणजे एखाद्या विशिष्ट कौशल्याचे शिक्षण घेणारा कार्यक्रम.

(ii) Exchange - विनिमय

- 'Exchange' या शब्दाचा मराठीत 'विनिमय' असा अनुवाद केला जातो. विनिमय म्हणजे एखाद्या गोष्टीचा बदल करणे, विशेषतः वस्तू किंवा सेवा एकमेकांमध्ये बदलणे.

Quick Tip

पारिभाषिक शब्दांचे अनुवाद करतांना, त्यांचा संदर्भ आणि उपयोग लक्षात घेऊन योग्य मराठी शब्द निवडा.

23. खालील क्रीती सोडवा :

Solution :

(i) पत्रलेखन :

वाचन :

वाचन :

मनोज पुस्तकालय

69/314 आनंद नगर, अक्कोला

दुसऱ्या फ्लोर, दिंडोरी

दि. 8 डिसेंबर रोजी खरेदी सवलत
कोणत्याही पुस्तकावर 20% सवलत
वेतन ₹2000 ते ₹3500, एक पुस्तक मोफत
सकाळी 9.00 ते 8.00 वाजेपर्यंत शनिवार बंद
सम्पर्क : manojakola@gmail.com

Quick Tip

पत्र लेखन करतांना, पत्राची रचना आणि वाचनाची सोय लक्षात घ्या, वाचकासाठी माहिती सुस्पष्ट आणि आकर्षक असावी.

24. विभाग-1 : मध्यम (१) [प्र. क्र. १ (३)] भणील आपत्ति गडबडत डालण्याचा

Solution :

Step 1 : एक-रूपित वाचन :

या वाचनात आपत्तींमध्ये गडबड होऊन विशिष्ट कार्यांची वेळ कमी होते. यामध्ये संबंधित किंवा तेव-
द्व्याच कार्यक्षमतेचे विचार केले जातात.

Step 2 : समग्र वाचन :

दुसऱ्या वाचनात, गडबड किंवा आपत्तीतून वेगवेगळ्या विचारांशी संबंधित शाब्दिक संदेश तयार करणे
आवश्यक आहे.

Step 3 : निष्कर्ष.

पद्धतींचा वापर करताना योग्य समज आणि सकारात्मक विचार मांडणे महत्त्वाचे आहे. शाब्दिक समर्पण
वाचन किव्हा विचारले जातात, ते अपेक्षित असतात.

Quick Tip

वाचनाच्या शाब्दिक प्रगतीला ध्यानात ठेवून विचारांतील गंभीरतेने विषयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

---

25. जाहिरातलेखन :

Solution :

Step 1 : विचार केलेले शब्द.

या वाचनात, 'कलां-धर' याचे काही अर्थ निर्माण करणारे शब्द तयार करा. खालील शब्दांचा वापर योग्य आहे :

सुझन कलां-धीसान   वेद
कालावधि   वैध्यते   संपर्क   आवोकक

Step 2 : निष्कर्ष.

यात 'सुझन कलां-धर', 'वेद', 'कालावधि' इत्यादी शब्दांचा किमान 60 ते 90 शब्दांच्या आकारात लेख तयार केला जाऊ शकतो. जे योग्य शब्दांच्या क्रमाने जे नियोजित कार्यपत्रक तयार करतो.

Quick Tip

जाहिरात लेखताना शब्दांची योग्य रचना, क्रमनुसार शब्दांचा वापर करा जेणेकरून विषयाची स्पष्टता वाढवता येईल.

---

26. वातावरण लेखन :

Solution :

Step 1 : विचारलेली बाब.

आपल्या दिलेल्या गोष्टींच्या आधारे, 'जागतिक महिला दिननिर्मित' आणि 'माता-पालक मेला' या विषयांवर लेख तयार करणे आवश्यक आहे. खाली काही मुख्य गोष्टींचा विचार केला आहे :

(i) जागतिक महिला दिननिर्मित - महिलांचे स्थान आणि त्यांची सामर्थ्य व कामगिरी या दिनाच्या माध्यमातून जगभरातील महिला सशक्तीकरणासाठी जागरूकता निर्माण केली जाते. या लेखात, महिलांच्या सामाजिक, आर्थिक, आणि सांस्कृतिक योगदानाचे महत्त्व उलगडले जाईल.

(ii) माता-पालक मेला - हा मेळा पालकांच्या एकत्रित प्रयत्नांचा, त्यांच्या शालेय कार्यांमधील महत्त्वाचा सहभाग आणि त्यांच्या योगदानाची महत्ता दर्शवतो.

Step 2 : लेखनाचे उद्दीष्ट.

आपण लेखात महिलांच्या सशक्तीकरणावर आणि पालकांच्या योगदानावर प्रकाश टाकताना समाजातील त्यांचे महत्त्व दर्शवू शकतो. यामध्ये विविध आयोजकांची भूमिका, पालकांचे पुढाकार आणि त्यांच्या दृष्टीकोनाचा समावेश केला जाईल.

Quick Tip

वातावरण लेखन करतांना, प्रत्येक घटकाच्या भूमिकेवर विचार करा आणि त्याच्या महत्त्वाचे पैलू समजून त्या घटकांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

27. कथालेखन :

Solution :

Step 1 : कथेची रचना.

कथेची सुरुवात अत्यंत महत्त्वाची असते. दिलेल्या कथेत, गावा आणि त्यातील सामान्य जीवनावर विचार करण्यात आले आहे. कथेत एक साधारण व्यक्ती आहे जी जीवनाच्या अनेक समस्यांचा सामना करत आहे, पण त्याच्या मनोबलामुळे त्याला त्यावर मात करण्याची प्रेरणा मिळत आहे.

Step 2 : कथेतली घटनांची तपशीलवार माहिती.

कथेतील व्यक्ती जरी जडते आणि साधारण असली तरी ती खूप समर्पणशील आहे. तिच्या जीवनातील संघर्ष आणि त्याच्यातून उमठणारी शिकवण, जिचा उद्देश एका मोठ्या ध्येयाकडे जात आहे, हे कथेत दर्शवले गेले आहे.

Step 3 : निष्कर्ष.

कथेतील घटक उचलण्यास, आपण त्याच्या संघर्षाच्या अनुभवावर अधिक प्रकाश टाकू शकतो, आणि त्याच्या यशाबद्दल वाचकाला प्रेरित करू शकतो. कथेचा निष्कर्ष हा एक प्रेरणादायक असावा लागतो, ज्यामुळे वाचकाला जीवनाच्या कडवट रचनांमध्ये प्रेरणा मिळेल.

Quick Tip

कथालेखन करताना, पात्रांच्या मनोवस्थेवर लक्ष केंद्रित करा आणि त्यांचं संघर्ष, परिवर्तन, आणि परिणाम यांच्यावर जास्त प्रकाश टाका.

28. लेखनकोशल :

Solution :

प्रश्न 1 : 'प्रश्नामध्ये साधलेलं शास्त्र' या विचारातून दिलासापूर्ण लेखन करा.

Step 1 : वाचनाच्या उद्दिष्टाची स्पष्टता.

लेखन करतांना, 'प्रश्नामध्ये साधलेलं शास्त्र' ह्या मुद्द्याचा विचार करून त्यातील संवादात्मक तत्त्वांचा वापर अत्यंत महत्त्वाचा आहे. लेखन करतांना, विचारांच्या प्रक्रियेतील प्रत्येक गोष्टीला उत्तम प्रकारे आणून, त्याचा योग्य उपयोग करणे आवश्यक आहे.

Step 2 : कार्यवाही.

हे विचार 'प्रश्नामध्ये साधलेलं शास्त्र' च्या मूलभूत तत्त्वांचा विचार करतां, वाचनामध्ये अनुवादाच्या आणि तत्त्वज्ञानाच्या दृष्टीने योग्य मार्गदर्शन करणे आणि वाचकांना आदर्श परिस्थितीची कल्पना देणे महत्त्वाचे आहे.

Step 3 : निष्कर्ष.

लेखनाच्या प्रत्येक प्रक्रियेत, प्रश्न, उत्तर, आणि संवाद असावा लागतो ज्यामुळे ते अधिक प्रभावी होईल. या वाचनात, प्रश्नाचे योग्य विश्लेषण आणि त्याचा योग्य उपयोग महत्त्वाचा ठरतो.

Quick Tip

प्रश्नाची रचना आणि त्याची प्रतिक्रिया योग्य रीतीने संवादात्मक ठेवण्यासाठी समजून लेखन करा.

29. आत्मकथन :

Solution :

Step 1 : आत्मकथनाची रचना.

आत्मकथन लिहितांना, आपण आपल्या जीवनातील महत्त्वपूर्ण क्षण आणि घटनांचा आधार घेऊन लेखन करतो. यामध्ये एक व्यक्तीच्या अनुभवांची आणि त्याच्या जीवनाच्या संघर्षांची तपशीलवार माहिती दिली जाते.

Step 2 : विचारांचे वर्गीकरण.

आत्मकथन लिहितांना विचारांची वेगवेगळी श्रेणी तयार केली जाते. काही मुख्य विचार पुढीलप्रमाणे :

- (1) सुख
- (2) महत्त्व
- (3) आनंद
- (4) कांदळा
- (5) बीजांचे अश्रुशौर्य

Step 3 : निष्कर्ष.

आत्मकथन लिहितांना, या वर्गीकरणांच्या आधारावर, आपण आपला जीवनपट आणि संघर्ष कसा पार केला याची उत्कृष्ट वाचन निर्माण करू शकतो. प्रत्येक घटकाचे स्थान आणि त्याचे महत्त्व दर्शविणारे विचार आत्मकथनात जोडले जातात.

Quick Tip

आत्मकथन करतांना आपल्या जीवनातील महत्त्वपूर्ण घटनांची कथा शब्दांमध्ये व्यक्त करण्यासाठी आत्मविश्वास आणि स्पष्टता असावी.

30. वैचारिक :

Solution :

प्रस्तावना - एक समर्पण या विचारावर तुम्हे विचार मांडावे.

Step 1 : विचारधारा

"प्रस्तावना - एक समर्पण" ह्या विचाराचा संदर्भ विचार करतांना, त्याचा व्यापक अर्थ शोधणे महत्त्वाचे

आहे. प्रस्तावना म्हणजे आपले ध्येय आणि त्यासाठी समर्पित असलेल्या प्रयत्नांची सुरुवात. समर्पण म्हणजे स्वतःचे उद्दिष्ट प्राप्त करण्यासाठी, त्या मार्गावर पूर्णपणे निष्ठावंत राहणे.

Step 2 : निष्कर्ष.

विचार करतांना, "समर्पण" हा शब्द आपल्याला आपल्या जीवनातील प्रत्येक कामाला समर्पित होऊन, त्याची अत्यंत परिपूर्णता साधण्याची प्रेरणा देतो. एक सकारात्मक आणि ठोस विचारधारा असणे हे जीवनामध्ये प्रत्येक क्षेत्रात प्रगती साधण्यासाठी आवश्यक आहे.

Quick Tip

विचारलेखन करतांना, प्रस्तावनाच्या माध्यमातून वाचकाला आपल्या उद्दिष्टाच्या दिशेने घेऊन जाणे आवश्यक आहे.